

fælles forfatningsmæssige traditioner. Herved skaber Domstolen samtidig den bedste sikring for, at der ikke i praksis bliver nogen forskel mellem den nationale grundlov og fællesskabsretten, som det er muligt at opnå uden at forgribe sig på de nationale myndigheders absolutte eneret som grundlovsfortolkere.

Om nødvendigheden af, at Domstolen ved sin praksis skaber overensstemmelse mellem fællesskabsretten og de nationale grundlove, udtaler en af Domstolens dommere, Pierre Pescatore, i en redegørelse, som han på Domstolens vegne afgav på en af Europarådet organiseret konference vedrørende meneskerettighederne:¹¹⁷

»Domstolen har sagt, at den ved løsningen af denne opgave vil lade sig lede af »medlemsstaternes fælles traditioner«. I sit arbejde med at sammenligne og forlige vil den nødvendigvis blive tvunget til hver gang at lægge den højeste beskyttelsesstandard til grund, da det er vanskeligt at se, hvorledes fællesskabsretten kan bevare sin autoritet, hvis den ikke er i stand til at nå det beskyttelsesniveau, som i blot én af de individuelle medlemsstater anses for at være af afgørende betydning. For en gangs skyld vil den metode, der anvendes for at forlige og udligne, gå i opadgående retning, dvs. mod løsninger, der giver den bedste beskyttelse af individuelle rettigheder.

Men disse bemærkninger må ikke på nogen måde opfattes som en bagatellisering af størrelsen af eller vanskelighederne ved den opgave, hvis kurs Domstolen har lagt i sine nylige afgørelser. Frem for alt må man håbe, at de materielle bestemmelser i Den europæiske Menneskerettighedskonvention sluttelig må blive betragtet som en del af den ret, der er fælles for medlemsstaterne, for dette internationale dokument udgør netop den bedst mulige kombination af de forfatningsmæssige traditioner i medlemsstaterne, som Domstolen har henvist til.«

c. Konsekvenserne af fællesskabsdomstolens afgørelser på dette område har været inddraget i den offentlige debat om de juridiske problemer i forbindelse med en eventuel dansk tiltrædelse af De europæiske Fællesskaber.¹¹⁸ Det er dog ikke fra nogen side hævdet, at disse afgørelser gør en grundlovsændring nødvendig eller ønskelig i forbindelse med en eventuel

dansk tiltrædelse.

I det følgende vil betydningen af Domstolens afgørelser om forholdet til de nationale grundlove blive undersøgt med udgangspunkt i de synspunkter, der er anført i denne redegørelses afsnit I.

1.° *Forpligtelsens indhold*

Det må formentlig udledes af Domstolens afgørelser, at der efter dens opfattelse i princippet består en pligt for medlemsstaterne til at anvende en umiddelbart anvendelig fællesskabsregel, selv om denne anses for at stride mod vedkommende medlemsstats grundlov. Dette gælder dog ikke, hvis fællesskabsreglen strider mod en grundrettighed, der bygger på medlemsstaternes fælles forfatningsmæssige traditioner og derved udgøre en del af fællesskabsretten.

Hertil må føjes endnu en begrænsning. Danmark har den 13.4.1953 tiltrådt Den europæiske Menneskerettighedskonvention.¹¹⁹ Som nævnt ovenfor i afsnit II, punkt 2, berører Danmarks tiltrædelse af Fællesskaberne ikke de forpligtelser, der følger af traktater, som Danmark tidligere har indgået, og som også kan påberåbes af andre stater end de, der er medlemmer af Fællesskaberne (tiltrædelsesaktens art. 5 sammenholdt med bl.a. fællesmarkedstraktatens art. 234). I det omfang en fællesskabsregel krænker en af bestemmelserne i Den europæiske Menneskerettighedskonvention, vil Danmark derfor ikke være forpligtet over for Fællesskaberne til at anvende den pågældende fællesskabsregel.

2.° *Bør der foretages skridt til opfyldelse af forpligtelsen?*

Som anført ovenfor giver grundlovens § 20 ingen adgang til at overlade Fællesskabernes institutioner beføjelser til at fravige de materielle bestemmelser i grundloven, herunder specielt bestemmelserne om frihedsrettighederne. Da grundloven heller ikke indeholder andre regler, som giver muligheder for en sådan fravigelse til fordel for traktatmæssige forpligtelser, vil ingen dansk myndighed kunne anvende en fællesskabsregel, der strider mod grundlovens materielle bestemmelser, uden selv at begå et grundlovsbrud.